

Bijlage 1

Halfjaarbrieven Werk & Inkomen 2020

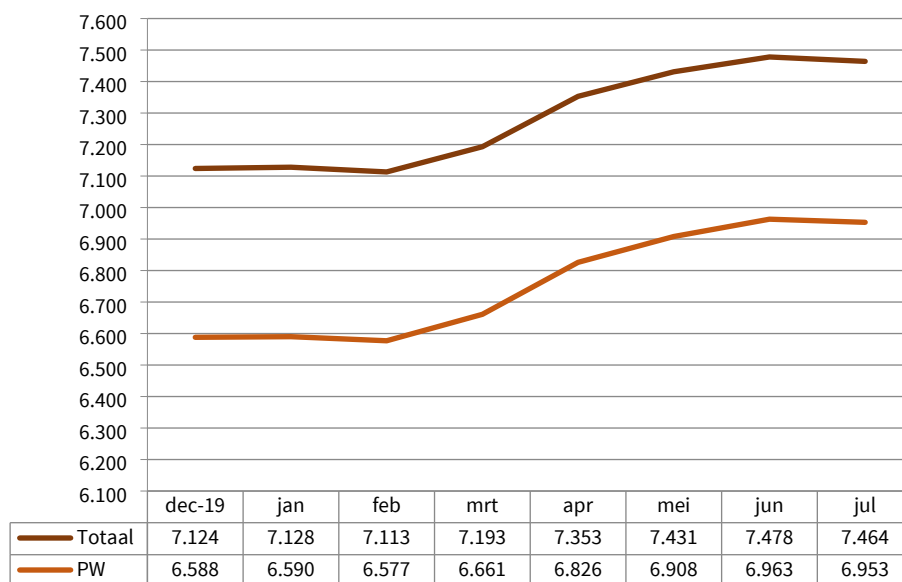
September 2020

Inhoud

1. De bijstandsontwikkeling.....	2
1.1 Instroom	3
1.2 Uitstroom	5
1.3 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers.....	6
2. Deeltijdwerk en vrijwilligerswerk.....	8
2.1 Deeltijdwerk	8
2.2 Vrijwilligerswerk	8
3. Handhaving & Naleving	9
3.1 Nalevingsbeleidsplan	9
3.2 Boetes & Maatregelen.....	10
4. Experiment Participatiewet	11
4.1 Effecten en verder verloop	11
4.2 Samen Sterk Naar Werk.....	11
5. Aanvullende aanpak Werk & Inkomen.....	12
6. Participatiecoaches.....	13
6.1 Terugblik 2018 en 2019.....	13
6.2 Vanaf 2020	14
7. Werk.....	15
7.1 Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen	15
7.2 Effecten corona.....	15
7.3 Terugblik en vervolg 2020	15

1. De bijstandsontwikkeling

In Nijmegen is sinds de zomer van 2017 het aantal bijstandsuitkeringen gedaald, van ongeveer 8000 toen naar 7100 aan het begin van 2020. Deze daling werd met name veroorzaakt door een verlaagde instroom. Deze halfjaarbrieven laten een ander beeld zien: de coronacrisis heeft als direct gevolg dat inwoners een terugval hebben in hun inkomen. Het aantal bijstandsaanvragen is gestegen, met als piek 7.478 bijstandsuitkeringen eind juni (stijging van 353 ten opzichte van 1 januari 2020). Dit is vergelijkbaar met het aantal bijstandsuitkeringen eind augustus 2018 (7.481). De maand juli laat een voorzichtige daling zien, maar of dit doorzet is afhankelijk van de ontwikkeling van het coronavirus en eventuele landelijke en lokale maatregelen om deze in te dammen.

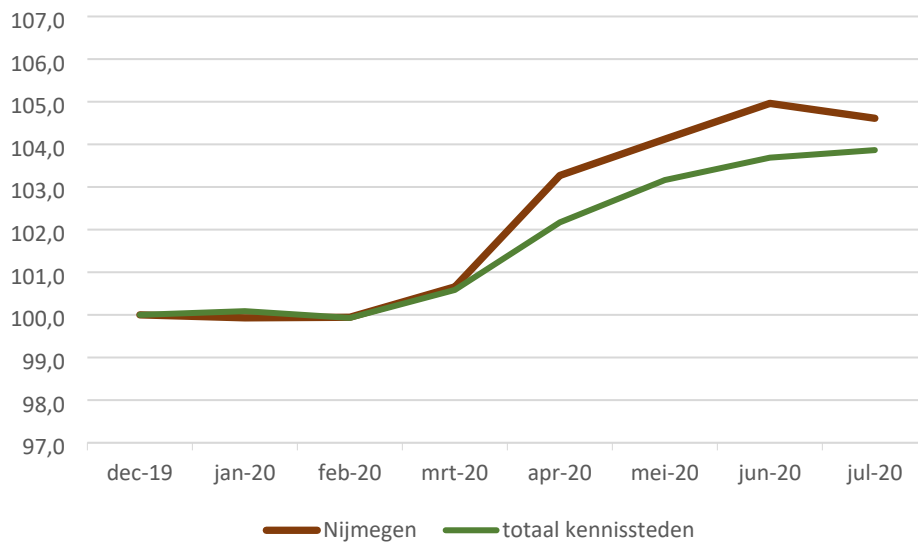

Figuur 1. Klantenaantallen eerste helft 2020 totaal (PW + IOAW, IOAZ en BBZ) en PW.

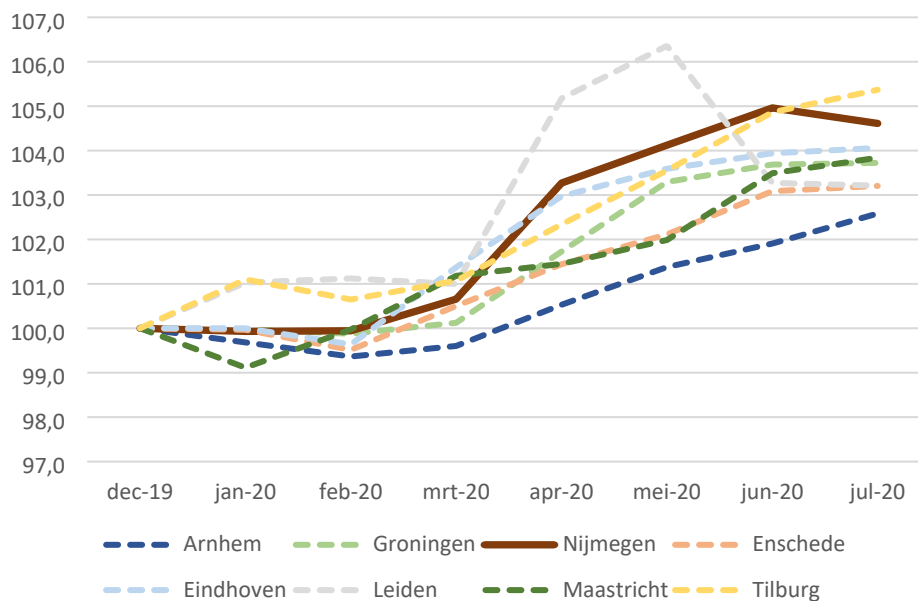
Benchmark

In 2013 is door de Auditcommissie een set van benchmarksteden vastgesteld die in de Stads- en Wijkmonitor worden gebruikt ter vergelijking met Nijmegen. Deze steden zijn geselecteerd op basis van vergelijkbaarheid: kennisstad, bevolkingsomvang en nabijheid. In deze en de komende (half)jaarbrieven sluiten wij hierop aan.

De grafiek in figuur 2 laat zien dat de stijging in Nijmegen relatief groot is in april. In de overige maanden is de ontwikkeling in Nijmegen vergelijkbaar met die in de benchmarksteden. De laatste maand is de bijstandsontwikkeling in Nijmegen gunstiger dan elders. Wanneer we de benchmarksteden afzonderlijk bekijken (figuur 3) zien we dat in de eerste 6 maanden van 2020 alleen in Tilburg het bijstandsbestand sterker is gegroeid dan in Nijmegen.

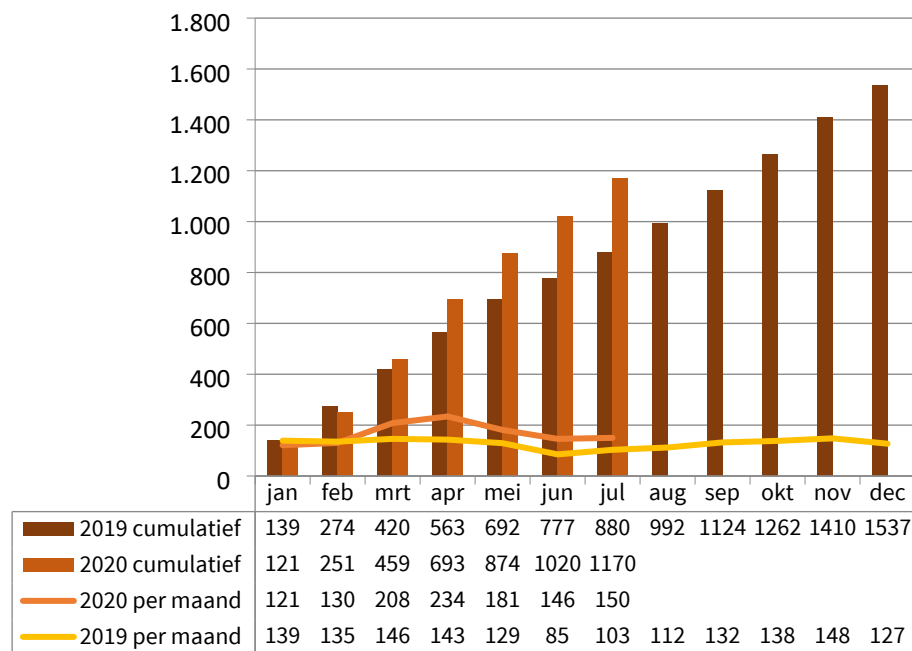
Figuur 2. Bijstandsontwikkeling Nijmegen en totaal kennissteden

Figuur 3. Bijstandsontwikkeling benchmarkgemeenten afzonderlijk

1.1 Instroom

De eerste twee maanden van het jaar was de instroom in de uitkering iets lager dan in 2019. Tegelijkertijd met de uitbraak van het coronavirus en de getroffen maatregelen door het Rijk stijgt de instroom, met een piek in april. In de maanden mei en juni zien we dat de instroom weer daalt (figuur 4).

Figuur 4. Instroom PW, IOAW, IOAZ en Bbz-klanten cumulatief en per maand.

We zien dat ten opzichte van vorige jaren in de maanden april, mei en juni van 2020 relatief meer jongeren instromen in de Participatiewet. Dit is te verklaren door het feit dat in de zwaar getroffen branches zoals de horeca veel jongeren werken met flexibele of 0 urencontracten met onvoldoende arbeidsverleden om in aanmerking te komen voor een WW-uitkering. Bovendien wordt ook dit verklaard door het tijdelijk stopzetten van de zoekperiode van 4 weken. Hierdoor konden jongeren direct een bijstandsuitkering aanvragen.

Naast de stijging in PW-uitkeringen zien we ook een stijging in het aantal WW-uitkeringen. Deze stijging wordt grotendeels veroorzaakt door de groep tot 27 jaar oud. Deze jongeren hebben geen lang arbeidsverleden en daardoor recht op kortdurende WW. Ze lopen hiermee het risico om, wanneer ze gedurende de WW-periode geen baan vinden of gaan studeren, in te stromen in de PW.

Redenen instroom

De meest voorkomende reden voor instroom in de bijstand was in de eerste helft van 2020 vanwege beëindiging WW (186). Dit was ook in voorgaande jaren zo (tabel 1). De hierop volgende meest voorkomende redenen voor instroom waren in de eerste helft van 2020 vanwege beëindiging studie (135) en vanwege overname uitkering vanuit een andere gemeente (80). Het aantal uitkeringsgerechtigden dat in de eerste helft van 2020 instroomde vanwege het einde arbeid in dienstbetrekking is een stuk hoger dan de aantallen in 2018 en 2019. Dit geldt ook voor de uitkeringsgerechtigden die instromen vanwege einde WW. Het aantal uitkeringsgerechtigden dat instroomde vanwege beëindiging zelfstandig beroep is relatief lager dan voorgaande jaren. Zelfstandigen die anders vanwege deze reden waren ingestroomd maken naar verwachting nu gebruik van de Tozo.

Tabel 1.

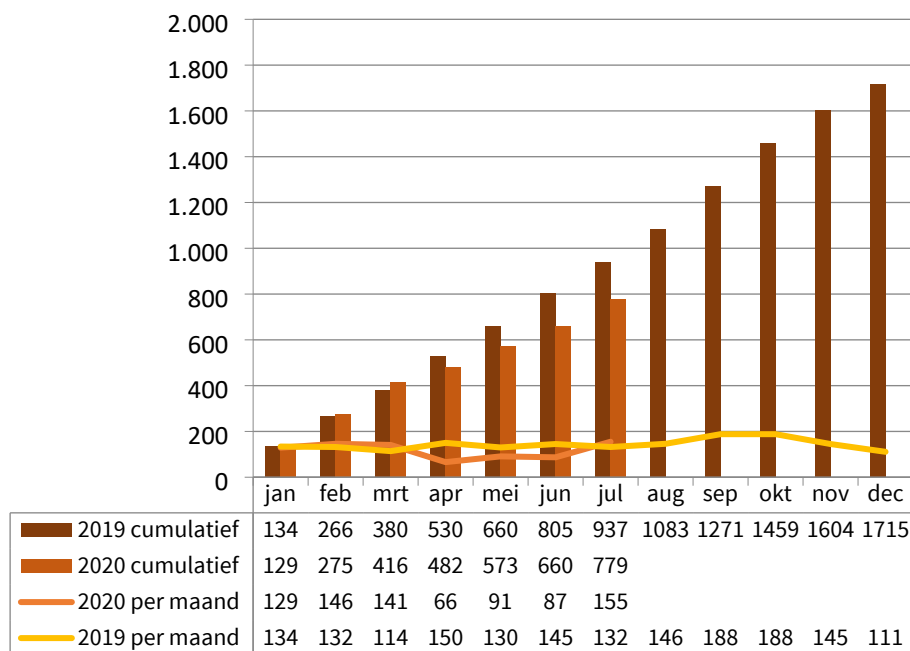
Redenen instroom PW, IOAW/IOAZ en BBZ

	2018	2019	2020 t/m juli
Andere oorzaak	606	529	404
Einde WW	246	219	191
Beëindiging studie	181	152	138
Overname van andere gemeente	149	142	82
Beëindiging zelfstandig beroep	138	151	80
Einde arbeid in dienstbetrekking	114	115	147
Totale instroom	1.654	1.503	1.149

Noot. De aantallen tellen niet op tot de 'totale instroom' doordat er veel verschillende kleinere categorieën worden geregistreerd, bijvoorbeeld vanwege beëindiging huwelijk/relatie of beëindiging andere uitkering (zoals bij ziekte).

1.2 Uitstroom

In de eerste helft van 2020 zien we dat de uitstroom lager was dan in 2019 (figuur 5). Ook deze afwijkende ontwikkeling is te verklaren door de coronacrisis: het is voor onze uitkeringsgerechtigden nog moeilijker om een baan te vinden. Desondanks is de uitstroom in de maand juli weer bijgetrokken. Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom het coronavirus de komende tijd hopen we deze trend door te kunnen zetten. Wanneer we kijken naar de looptijd van de PW-uitkering van de uitstromers in juli, zien we dat het aandeel met een looptijd tot 6 maanden groter is in 2020 (24%) dan in 2019 (15%) en 2018 (15%). Dit zou kunnen betekenen dat instromers vanwege corona langzaam weer beginnen uit te stromen.

Figuur 5. Uitstroom PW, IOAW, IOAZ en Bbz-klanten cumulatief en per maand.

Redenen uitstroom

De voornaamste redenen voor uitstroom zijn vanwege werk (324), verhuizing naar een andere gemeente (133) en handhaving (67) (tabel 2). Zoals te verwachten is vergeleken met voorgaande jaren de uitstroom vanwege werk in de maanden april, mei, juni en juli lager.

Tabel 2.

Redenen uitstroom PW, IOAW/IOAZ en BBZ

	2018	2019	2020 t/m juli
Werk + zelfstandig beroep of bedrijf	985	784	369
Overig	337	270	185
Verhuizing	245	234	145
Geen inlichtingen/ schending inlichtingenplicht	191	165	68
AOW	142	142	118
Studiebeurs	109	102	29
Totale uitstroom	2.009	1.697	914

Noot. De categorie 'overig' bestaat uit allerlei kleinere categorieën zoals vanwege overlijden of een andere uitkering.

1.3 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is één van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De Tozo bestaat uit twee onderdelen: Tozo levensonderhoud en Tozo bedrijfskapitaal. De Tozo levensonderhoud vult het inkomen van de zzp'er aan tot bijstandsniveau. De Tozo bedrijfskapitaal is een lening tot maximaal € 10.157. Deze lening heeft een maximale looptijd van 3 jaar en kent een rentepercentage van 2%.

Na de bekendmaking van het noodpakket vanuit het kabinet meldden veel zzp'ers zich bij de gemeente. In korte tijd werden veel aanvragen voor ondersteuning gedaan. De medewerkers van de afdeling Zorg & Inkomen en in het bijzonder het Ondernemerspunt hebben hard gewerkt om alle aanvragen binnen 4 weken te behandelen en te voorzien van een voorschot. In de maanden juni en juli zijn de daadwerkelijke inkomsten van de ondernemers uitgevraagd middels een inlichtingenformulier.

De Tozo liep in eerste instantie af per 1 juni, maar het Rijk heeft besloten deze tot en met september te verlengen. De voorwaarden werden wel aangepast: in tegenstelling tot Tozo vóór 1 juli (Tozo 1) kent de Tozo na 1 juli (Tozo 2) wél een partnertoets. Dit betekende voor de zzp'ers dat zij voor de Tozo 2 een nieuwe (al dan niet verkorte) aanvraag moesten doen. Dit kan nog tot en met september. Zie tabel 3 voor een overzicht van het aantal Tozo 1 en Tozo 2 aanvragen en toekenningen tot en met juli 2020. Deze cijfers betekenen dat op een totaal van ongeveer 8400 zzp'ers (met als hoofdbaan het ondernemerschap) in Nijmegen ongeveer 40% van hen een beroep op Tozo 1 heeft gedaan en ongeveer 10% op Tozo 2.

Tabel 3.

Overzicht Tozo 1 en Tozo 2 aanvragen en toekenningen

	Tozo 1	Tozo 2 t/m juli
Aanvragen Tozo levensonderhoud	4.003	958
Toekenningen Tozo levensonderhoud	3.506	867
Aanvragen Tozo bedrijfskapitaal	210	61
Toekenningen Tozo bedrijfskapitaal	58	15

Vanuit het Rijk hebben wij voorschotten ontvangen om de Tozo snel te kunnen verstrekken. Dit is een bedrag van € 22,8 miljoen. Tot en met juli hebben wij ruim € 14 miljoen aan Tozo levensonderhoud en ruim € 0,5 miljoen aan Tozo bedrijfskapitaal verstrekt.

Tozo vanaf september

Op vrijdag 28 augustus heeft het kabinet bekend gemaakt de Tozo te verlengen tot 1 juli 2021.¹ Deze Tozo 3 is in grote lijnen gelijk aan de voorgaande regelingen, maar bevat een toets op beschikbare geldmiddelen. Dit betekent voor de zzp'ers die een beroep willen doen op Tozo 3 voor levensonderhoud dat hun huishouden niet over meer dan € 46.520 mag beschikken. Het gaat hierbij om contant geld, bank- en spaartegoeden en beleggingen. Zaken als een eigen woning, bedrijfspand, machines et cetera tellen niet mee. Voor de lening bedrijfskapitaal zijn er in Tozo 3 geen grote wijzigingen in de voorwaarden ten opzichte van Tozo 2.

Door de Tozo hebben wij de zzp'ers in beeld die geraakt worden door de coronacrisis. De komende maanden inventariseren wij welke verdere ondersteuning nodig is. Naar aanleiding daarvan gaan wij specifieke groepen zzp'ers actief benaderen en gericht hulp bieden, onder andere op het gebied van schuldhelpverlening en oriëntatie op de arbeidsmarkt.

¹ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2020, 28 augustus). Steun- en herstellpakket [Kamerbrief]. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/08/28/kamerbrief-steun-en-herstellpakket-voor-ondernemers-en-werkenden>

2. Deeltijdwerk en vrijwilligerswerk

2.1 Deeltijdwerk

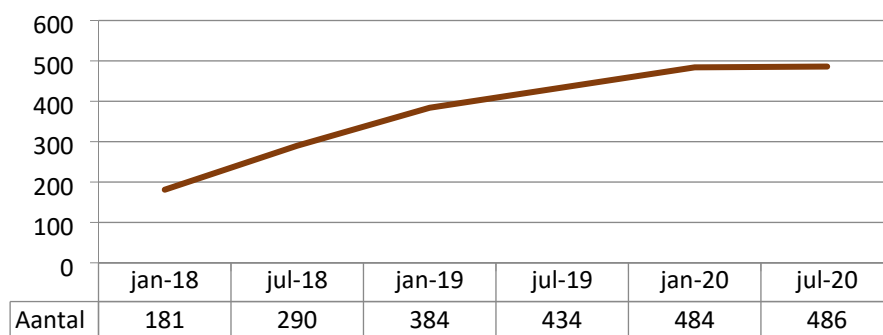
Uitkeringsgerechtigden moeten maandelijks hun inkomsten doorgeven. Inkomsten uit deeltijdwerk zijn afkomstig uit werk, stage en als zelfstandige. Gemiddeld meldden 894 uitkeringsgerechtigden per maand in 2020 inkomsten uit werk of stage. Zij verdienden gemiddeld € 507 per maand zelf. Dit is iets hoger dan in 2019 (815, € 472).

2.1.1 Huishoudboekje

Op 30 juni 2020 heeft u de raadsbrief *Uitwerking motie 'Verrekening bijverdiensten in de bijstand'* ontvangen². In deze raadsbrief hebben wij u geïnformeerd over deeltijdwerk, inkomstenverrekening en het besluit om deel te nemen aan het Utrechtse Huishoudboekje. In oktober 2020 starten wij met een pilot gericht op uitkeringsgerechtigden met inkomsten uit deeltijdwerk. Het Huishoudboekje is een innovatieve manier van budgetbeheer met als doel de deelnemer financieel inzicht en inkomenszekerheid te bieden. Op dit moment zijn wij druk bezig met de voorbereidingen van de pilot. In de Jaarbrief Werk & Inkomen 2020 informeren wij u over de ontwikkelingen hiervan.

2.2 Vrijwilligerswerk

Een deel van de uitkeringsgerechtigden verricht vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk is werk dat onbetaald en onverplicht verricht wordt ten behoeve van anderen of van (de kwaliteit van) de samenleving in het algemeen, in enig georganiseerd verband (Vereniging Nederlandse Gemeenten, 2014)³. Het verrichten van vrijwilligerswerk gaat in overleg met de klantmanager, omdat vrijwilligerswerk betaald werk niet in de weg mag staan. Met de inzet van de Participatiecoaches stimuleren we participatie door middel van vrijwilligerswerk actief. We zien dat de afgelopen jaren het aantal uitkeringsgerechtigden dat vrijwilligerswerk verricht is gestegen (figuur 6). Naast het stimuleren van vrijwilligerswerk door de Participatiecoaches zijn we dit de afgelopen jaren ook beter gaan registreren, zodat we het beter kunnen monitoren. Wij verwachten dat de stijging door beide genoemde redenen verklaard wordt.

Figuur 6. Aantal unieke uitkeringsgerechtigden met vrijwilligerswerk

² Brief aan de gemeenteraad van Nijmegen: *Uitwerking motie Verrekening bijverdiensten in de bijstand* (2020, 20 juni). <https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Nijmegen/71174270-0ac0-42e2-bf28-e7d7ff142800#cf2cddb1-3dbe-4ce7-a3c6-410536a19dd6>

³ Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2014). *Vrijwillige inzet is de basis, aandachtspunten voor lokaal beleid*. Geraadpleegd van <https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/2015020-handreiking-vrijwillige-inzet-is-de-basis.pdf>

3. Handhaving & Naleving

3.1 Nalevingsbeleidsplan

In het voorjaar van 2017 is het nalevingsbeleidsplan *Voorkomen is beter dan terugbetalen* vastgesteld. We zetten met dit plan nóg meer in op preventie en het uitleggen van de regelgeving aan burgers. Dit doen we onder andere door middel van de ontwikkelde flyer over inkomsten naast de uitkering, de folder over inkomensondersteunende maatregelen en de Nieuwsbrief Werk & Inkomen.

Op 3 maart 2020 heeft u de tussenevaluatie van het Nalevingsbeleidsplan 2017-2020 ontvangen⁴. De tussenevaluatie laat zien dat er al veel actie is ondernomen op de verschillende punten uit het beleidsplan. Voor de resterende tijd gaan we verder met de besproken actiepunten en voegen we een aantal concrete punten toe. Hiermee geven we een voorzet voor het nieuwe nalevingsbeleidsplan. Deze wordt dit jaar in samenwerking met de uitvoering en adviescommissies opgesteld en aan u voorgelegd.

Concrete punten die voor de resterende tijd van het beleidsplan zijn toegevoegd zijn:

1. Themacontroles op andere schaal inzetten
 - a. Richten op één grote themacontrole: vermogen in het buitenland
 - b. Potentieel winstgevend themacontroles wél uitvoeren
 - c. Verder gaan met de huidige aanpak van reguliere controles
2. Verschuiving van zenden naar contact
 - a. Tevens met het oog op de afdelingsbrede ontwikkeling waarin de klant en een juiste communicatie centraal staat. Hierin een focus op dienstverlening.
 - b. Informeren en uitwisselen informatie met de STIPs
 - c. Onderzoeken of het wenselijk en mogelijk is om de extra formatie van ½ fte aan sociaal raadslieden in 2020 voort te zetten
3. Taalniveau: alle correspondentie en informatie op B1-niveau

De continuering van de uitbreiding van de sociaal raadslieden (punt 2c.) is met het collegebesluit van 19 mei vastgesteld. Deze uitbreiding van 1 fte is zowel voor de extra inzet op naleving als voor de pilot toeslagencheck. De sociaal raadslieden geven uitkeringsgerechtigden vrijblijvend advies over de naleving van regels. De onafhankelijke positie van de sociaal raadslieden maakt dat de drempel tot het stellen van vragen lager is, waardoor mogelijke problemen kunnen worden voorkomen. De sociaal raadslieden wijzen hun klanten tevens op hun verantwoordelijkheden en verplichtingen, zoals de inlichtingenplicht. Op deze wijze zetten we in op een betere naleving van de regels in de bijstand en is handhaving en eventuele terugvordering achteraf minder nodig. Met de toeslagencheck dringen we niet-gebruik van landelijke toeslagen terug, bestrijden we armoede in de stad en voorkomen we toeslagschulden en andere problemen die kunnen ontstaan door niet-gebruik of foutief gebruik van toeslagen.

⁴ Brief aan de gemeenteraad van Nijmegen: Resultaten herijking handhaving- en incassobeleid Participatiewet (2020, 3 maart). <https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Nijmegen/1d2c2985-5890-4855-b69f-d17f7af2aca5#bdac82a5-af0d-47f9-81d9-c2a9bea47f06>

3.2 Boetes & Maatregelen

In deze jaarbrief wordt zoals u gewend bent stil gestaan bij maatregelen en boetes. Maatregelen worden voornamelijk opgelegd wanneer een uitkeringsgerechtigde de regels overtreedt die volgen uit de arbeidsverplichting. We zien dat in 2020 het aantal opgelegde maatregelen lager is dan in voorgaande jaren. Door de coronacrisis was het voor uitkeringsgerechtigden moeilijker om te voldoen aan sommige voorwaarden van de arbeidsverplichting, zoals het voeren van sollicitatiegesprekken. Hier hebben wij dan ook maatwerk geleverd en afhankelijk van de situatie geen maatregel voor opgelegd.

Een boete leggen wij op wanneer een uitkeringsgerechtigde informatie achterhoudt die van invloed is op het recht op een uitkering. De hoogte van de boete hangt af van de mate van verwijtbaarheid. Als er geen sprake is van verwijtbaarheid, wordt er geen boete opgelegd. Zoals tevens is aangegeven in de halfjaarbrieven en jaarbrief 2019 is het aantal boetes sterk gedaald (zie tabel 4). Deze daling wordt verklaard door de wijziging van het boeteproces in 2019. Ook in 2020 zet deze daling door. We leggen minder boetes op, maar zoeken bij mogelijke boetewaardige gedragingen actief contact met de klant door ze uit te nodigen voor een gesprek. Een concreet voorbeeld is het niet (tijdig) inleveren van het statusformulier. Door in gesprek te gaan met de onderzoeken wij wáárom iemand geen statusformulier inlevert. Het kan zijn dat de klant inkomsten verzwijgt, maar ook dat er iets anders aan de hand is waarbij de klant hulp nodig heeft. Op deze manier kijken we integraal naar de klant. De coronacrisis had als gevolg dat we klanten niet konden uitnodigen, waardoor deze werkwijze moeilijker uit te voeren was. Zo goed als kon is dit telefonisch doorgezet en zodra de coronamaatregelen dit toelieten hebben we weer mensen uitgenodigd.

Tabel 4.

Het aantal opgelegde boetes en maatregelen in 2018, 2019 en 2020.

	2018	2019	2020 <i>t/m juli</i>
Boetes	1.043	564	158
Maatregelen	305	199	86
Totaal	1.348	763	244

4. Experiment Participatiewet

4.1 Effecten en verder verloop

Het experiment is op 1 januari 2020 ten einde gekomen voor de deelnemers. De onderzoeksrapportage naar de effecten⁵ is voorjaar 2020 gedeeld met de raad. Ook in andere gemeenten die een soortgelijk experiment hebben gehouden (Deventer, Groningen, Tilburg, Utrecht en Wageningen) is het onderzoek afgerond en gepubliceerd. Overkoepelende onderzoeken naar landelijke resultaten zijn onder andere gedaan door het CPB⁶ en het (informele) collectief van lokale onderzoekers⁷.

Hoewel een belangrijk deel van het onderzoek is afgerond met de effectrapportage aan de gemeente, is het onderzoeksdeel in Nijmegen nog niet helemaal afgerond. Najaar 2020 volgt nog één meting bij deelnemers (door middel van vragenlijsten), om te kijken of er sprake is van effecten op de wat langere termijn. Bij dit de afname van deze vragenlijsten werken we samen met de HAN (opleiding Social Work). Daarnaast worden de onderzoeksdata nog diepgaander geanalyseerd in een aantal aankomende publicaties van de universiteit, zowel in (internationale) wetenschappelijke tijdschriften, als in een proefschrift. Wanneer uit deze verdiepingsslagen nieuwe inzichten komen, worden deze ook gedeeld met de gemeente en (via de raadsbrieven inkomen) de raad.

De gemeente gaat niet verder met nieuwe experimenten op dit gebied. Lessen die we leren uit het experiment zullen waar mogelijk betrokken worden in de uitvoeringspraktijk (zowel bij onze eigen afdeling Zorg & Inkomen en het WerkBedrijf). En een begeleidingsvorm die is afgeleid van wat we in het experiment gedaan hebben zal ook in de toekomst worden ingezet (zie hierna).

4.2 Samen Sterk Naar Werk

Tijdens het Experiment Participatiewet bleek dat een aantal deelnemers heel graag intensieve begeleiding hadden gehad, maar in een andere groep waren ingedeeld. Daarom is op 19 mei 2020 door het college B&W besloten ook in 2020 door te gaan met een vorm van intensieve begeleiding zoals in het experiment werd gegeven, die aangescherpt is op basis van wat we de afgelopen jaren hebben geleerd. Het re-integratietraject “Samen Sterk naar Werk” is door het college gesubsidieerd voor 2020 en zal als optie worden toegevoegd aan de keuzekaart van de nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) met het WerkBedrijf. De ontwerp-DVO inclusief lokale keuzes is op 25 augustus aan u aangeboden. In eerste instantie zullen deelnemers aan het experiment (die niet reeds intensieve begeleiding hebben gehad) worden benaderd zodat zij de kans krijgen zich in te schrijven. Op deze wijze zullen twee groepen van 15 mensen gedurende een half jaar deze begeleiding van WerkBedrijf ontvangen.

⁵ Betkó, J., Spierings, N., Gesthuizen, M., & Scheepers, P. (2020). Rapportage experiment Participatiewet gemeente Nijmegen. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/05/28/rapportage-experiment-participatiewet-gemeente-nijmegen>

⁶ De Boer, H., Bolhaar, J., Jongen, E., & Zulkarnain, A. (2020). Evaluatie experimenten Participatiewet Effecten op de uitstroom naar werk.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/05/28/evaluatie-experimenten-participatiewet>

⁷ Sanders, M. et al. (2020). De Bijstand kan Beter. <https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/de-bijstand-kan-beter>

5. Aanvullende aanpak Werk & Inkomen

Eind 2019 zijn wij begonnen met de uitvoering van de Aanvullende aanpak Werk & Inkomen. U bent hier in de raadsbrief van 17 september 2019 over geïnformeerd⁸. Met deze aanvullende aanpak geven wij een extra impuls op werk en inkomen, met als doel meer mensen te laten participeren, bij voorkeur door betaald werk.

De uitkeringsgerechtigden die benaderd zijn of nog benadert zullen worden in het kader van de aanvullende aanpak zijn mensen die geen actief traject bij WerkBedrijf volgen, geen ontheffing van de arbeidsplicht hebben en binnen de volgende groepen vallen: jongeren (18-30 jaar), 55+'ers en migranten (die buiten de statushoudersaanpak vallen). Daarnaast is ook de Versnelling onderdeel van deze extra impuls. De Versnelling is een directieve aanpak en verdere uitwerking van de Springplankaanpak, die vanuit het Masterplan succesvol is gebleken.

De coronacrisis heeft een groot effect gehad op de uitvoering van de Aanvullende aanpak in de maanden maart tot en met juni. Door de verhoogde instroom en stormloop rondom de Tozo-aanvragen was de inzet die geleverd kon worden beperkt.

De gerealiseerde uitstroom als gevolg van de aanvullende aanpak en de Versnelling is tot op heden 8. De redenen van uitstroom verschillen van werk en school tot onrechtmatigheid van de uitkering. Om de beoogde besparing op de uitkeringslasten te realiseren is een uitstroom van 36 uitkeringsgerechtigden nodig in 2020 en 36 in 2021. Het is de vraag of dit in deze tijd zal lukken. We hebben grofweg te maken met twee groepen werkzoekenden: inwoners die als gevolg van de coronacrisis instromen en inwoners die al een langere tijd bijstand ontvangen en vaak een grotere afstand hebben tot de arbeidsmarkt. De eerste groep is werkfit en moet zo snel mogelijk weer aan het werk om te voorkomen dat zij voor langere tijd in de bijstand terecht komen. Dit heeft wel als gevolg dat het voor de tweede groep uitkeringsgerechtigden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt nog moeilijker is om een baan te vinden.

Desondanks blijven wij ons inzetten om de mensen die al langere tijd een bijstandsuitkering ontvangen verder te helpen en zetten we de Aanvullende aanpak door.

⁸ Brief aan de gemeenteraad van Nijmegen: Aanvullende aanpak Werk & Inkomen (2019, 17 september). <https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=Nijmegen&id=01a6c680-5fb3-4f40-bc07-adbf0fafb15f>

6. Participatiecoaches

De namen in de beschreven casussen zijn gefingeerd.

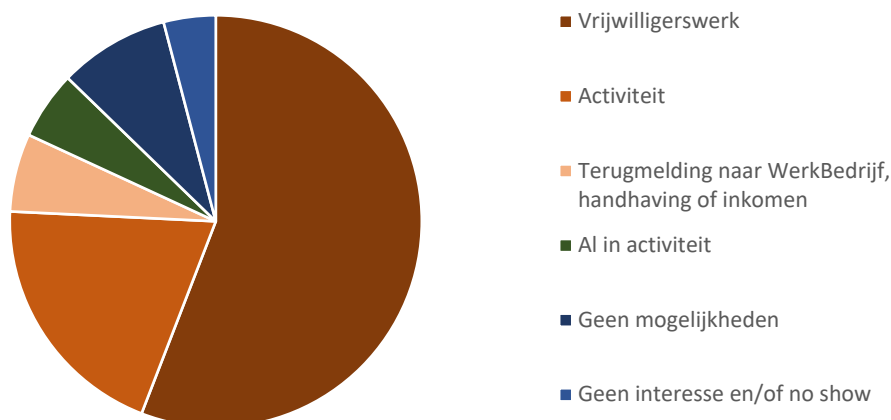
Mia is van Iraanse afkomst en heeft vroeger gewerkt. Ze is sinds een paar jaar weduwe en is haar energie totaal kwijt. Ze heeft veel verdriet, wil graag wat doen, maar weet niet hoe en wat. Na een lang gesprek met de participatiecoach is het gelukt te starten op een vrijwilligersplek. Daar doet ze het zó goed dat ze na acht maanden kan starten met een leerwerktraject via WerkBedrijf en vanaf 2021 een betaalde baan krijgt.

6.1 Terugblik 2018 en 2019

In december 2017 zijn de participatiecoaches gestart. We hebben u op verschillende momenten geïnformeerd over de werkwijze en stand van zaken rondom de gesprekken die zij voeren met onze uitkeringsgerechtigden. De mensen die de afgelopen jaren zijn gesproken hebben op dat moment geen reëel perspectief op werk en zijn dan ook niet in traject bij WerkBedrijf. Met de gesprekken zetten we in op activering en participatie, door bijvoorbeeld dagbesteding of vrijwilligerswerk. De werkwijze van de participatiecoaches kenmerkt zich door de vrijwillige basis, integrale aanpak, maatwerk en persoonlijk contact.

Johan heeft last van zware depressies en heeft veel meegemaakt. Hij wil graag zijn verhaal kwijt, maar kan nog niet zo veel aan. Na een paar gesprekken met de participatiecoach zijn Johans wensen verkend. Het klikt en samen vinden ze een plek als gastheer bij een verpleeghuis voor één dagdeel per week. In de twee jaar die volgen breidt hij zijn activiteiten uit en behoort nu tot de vaste kern van het verpleeghuis.

Gedurende deze twee jaar zijn ongeveer 290 mensen benaderd door de participatiecoaches. Zo'n drie kwart van de gesproken mensen zijn gestart met vrijwilligerswerk of een andere activiteit (figuur 7). Slechts een klein deel van de mensen stond niet open voor een gesprek. De reacties van deelnemers waren overwegend positief: ze waren blij met de hulp en gevonden plekken. Niet iedereen vindt (meteen) vrijwilligerswerk of een activiteit, maar het gesprek en de aandacht wordt altijd erg gewaardeerd.

Figuur 7. Resultaten participatiecoaches 2018 en 2019

Karin is alleenstaande moeder van een volwassen kind. Ze is in de 40, heeft geen opleiding gedaan en heeft nog nooit gewerkt. Na een flink aantal gesprekken met de participatiecoach durft ze een kennismakingsgesprek aan in een Stip. Ze start en vindt het leuk. Al snel merkt ze dat ze toch iets kan en langzaam geeft ze aan dat ze meer wil. Maar er blijven twijfels en onzekerheid: wat dan? Kan ik dat en wanneer? Ze wil van haar uitkering af, maar hoe? Uiteindelijk besluit ze een intake te gaan doen voor een leerwerktraject via WerkBedrijf richting zorg. Nog steeds met aarzeling, spanning en twijfel.

6.2 Vanaf 2020

Vanaf 2020 zetten wij de participatiecoaches naast hun werkzaamheden voor de reguliere doelgroep in voor het VIA (Verdere Integratie op de Arbeidsmarkt) project. Het VIA project richt zich op een specifieke doelgroep: niet-westerse migranten, ouder dan 27 jaar en niet in traject bij WerkBedrijf. Het project is onderdeel van een onderzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) wat wordt uitgevoerd door de Radboud Universiteit.

Het doel is om 150 mensen op te nemen in het onderzoek. In de eerste helft van 2020 zijn 36 deelnemers gevonden. De werving van deelnemers en de gehele werkwijze is door de coronacrisis onder druk komen te staan. Fysieke gesprekken waren niet mogelijk en er waren nauwelijks vrijwilligersplekken of activiteiten beschikbaar. Langzamerhand komen er weer meer mogelijkheden en kunnen we verder met het project.

In totaal zijn in 2020 142 mensen gesproken (tot en met augustus 2020). Een deel van de mensen behoort tot de VIA onderzoeksgroep en een deel tot de reguliere doelgroep van de participatiecoaches. Ondanks corona is het gelukt om voor 47 mensen een vrijwilligersplek, activiteit, kleine baan of start in een leerwerktraject te realiseren.

7. Werk

7.1 Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen

Werk staat voorop. We streven ernaar om voor zoveel mogelijk mensen mee te laten doen op de arbeidsmarkt, naar ieders vermogen. Om mensen aan het werk te helpen en te houden is een integrale benadering van leefdoelgebieden en lokale samenwerking van alle betrokken partijen nodig. Om samenwerking te stimuleren en projecten te initiëren is de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA) ontstaan. De RTA is een tactische werktafel die samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs opstart. Dit houdt in dat er wordt nagedacht over de vertaling van beleid dat wordt vastgesteld op strategisch niveau naar uitvoering: van ideeën (het waarom) naar de praktijk (het hoe). Partners van de RTA zijn: ambtenaren en medewerkers van VNO-NCW, ROC Nijmegen, Hogeschool Arnhem-Nijmegen, Leerwerkloket, centrumgemeenten, Economische Zaken, UWV en WerkBedrijf.

7.2 Effecten corona

De gevolgen van de coronacrisis hebben de situatie op de arbeidsmarkt in de regio Rijk van Nijmegen veranderd. Voor de coronacrisis uitbraak waren er veel openstaande vacatures en was de arbeidsmarkt krap te noemen. Na de eerste corona uitbraak was er een afname van vacatures en vraag naar personeel in de meeste sectoren. Degenen die als eerste hun baan verloren waren mensen met een flexibel of tijdelijk contract. De instroom in bijstand en WW nam afgelopen maanden sterk toe.

Vanuit het Rijk en de Provincie zijn middelen voor de arbeidsmarktregio beschikbaar gesteld om in te kunnen spelen op de gevolgen van de coronacrisis:

- Middelen voor Perspectief Op Werk, stimuleringsprogramma van het Rijk om (kwetsbare) werkzoekenden met uitkering naar werk te leiden. Dit gaat om 1 miljoen euro in 2020 en 1 miljoen euro in 2021 waarbij voor het plan voor het 2^e miljoen extra aandacht is voor de coronacrisis.
- Provinciale middelen voor korte-termijn maatregelen op de arbeidsmarkt in aanpak coronacrisis, herstelfase (nog in aanvraag). Dit gaat om maximaal € 580.000 voor de periode september-april 2021.
- Naar verwachting komen er nog meer middelen vanuit het Rijk of de Provincie beschikbaar later dit jaar.

7.3 Terugblik en vervolg 2020

De ambities voor de arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen, zoals vermeld staan in het arbeidsmarktbeleidsplan 'Werk Voorop!'⁹ blijven onverminderd en zijn nu door de gevolgen van de coronacrisis zelfs nog belangrijker geworden. Het is belangrijk dat de schade van de coronacrisis aan de lokale arbeidsmarkt en economie zoveel mogelijk beperkt blijft. Zoveel mogelijk mensen moeten aan het werk blijven en bedrijven moeten daar waar mogelijk ondersteuning krijgen om te kunnen blijven bestaan.

⁹ Regionaal Arbeidsmarktbeleidsplan 'Werk Voorop!' (2019, 27 november).
<https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Nijmegen/7fb1aca8-1cb7-4f00-bc47-b18ed069530b#5da5a634-be82-42d8-b8aa-fd6d8fb27ff9>

De dienstverleningsovereenkomst (DVO) met WerkBedrijf Rijk van Nijmegen is een onderdeel van de uitwerking van het arbeidsmarktbeleidsplan en ook hierin hebben de gevolgen van de coronacrisis een plaats gekregen. Zo is er expliciet benoemd dat er aandacht moet zijn voor de doelgroep die door corona zijn of haar baan is kwijtgeraakt. De regiogemeenten zijn voornemens de DVO met WerkBedrijf voor de komende twee jaar aan te gaan. Dit komt ten goede van de rust en stabiliteit in de bedrijfsvoering. De ontwerp DVO is op 25 augustus vastgesteld door het college en gedeeld met de cliëntenraad en gemeenteraad. Op 7 september vindt een regionale raadsbijeenkomst plaats waarin de ontwerp DVO besproken zal worden. Onderwerp van gesprek zijn de duur van de DVO en de lokale invulling per gemeente. De ontwerp DVO is geagendeerd voor de gespreksronde van 9 september en besluitronde van 23 september. De gemeenteraad mag op deze manier haar formele wensen en bedenkingen meegeven aan het college in de vorm van een brief.

Naast de reguliere dienstverlening voortkomend uit de DVO zijn er extra middelen beschikbaar gesteld die bij moeten dragen aan het bestrijden van de gevolgen van de coronacrisis (zie 6.2). De RTA is betrokken bij het ontwikkelen van concrete activiteiten die met deze middelen gefinancierd worden. Denk daarbij aan bijvoorbeeld:

- Extra leerwerktrajecten inrichten naar kansrijke sectoren en beroepen voor kwetsbare doelgroepen
- Transitievouchers voor snelle om- en bijscholing gericht op het behouden van werk
- Opzetten hybride leeromgevingen en praktijksimulaties voor jongeren.

Om overzicht te houden over en het verband te zien tussen de verschillende activiteiten, doelgroepen en financieringsstromen komt de RTA met een regionale uitvoeringsagenda. Dit is een dynamisch document dat als vertrekpunt het regionale arbeidsmarktbeleidsplan 'Werk Voorop!' heeft. Dat wil zeggen dat er activiteiten aan de agenda toegevoegd kunnen worden en dat activiteiten die zijn afgerond van de agenda verdwijnen. Het opstellen van de uitvoeringsagenda wordt in samenspraak met EZ gedaan.